

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Fredrika-Bremer-Förbundets medlemmar anmodas att med snaraste till byrån, 54 Drottninggatan, 1 tr., insända års-afgifter och prenumerationsafgifter.

1895.

2:a häft.

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.

INNEHÅLL:

Camilla Collett †.

Hulda Lundin, En efterskörd från Chicagoutställningen.

S—d, Tre nya diktsamlingar.

M. C., Från 1895 års riksdag.

Gerda Meyerson, Ett blad ur min dagbok.

Litteratur. *F. Cbg.*, »Säfve, Kurt & C:o» af Rust Roest; *L. D—n*, »Spillror» af Cecilia Bååth-Holmberg; *L, N.*, »Sju martyrer» af René.

Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.

Från skilda håll.

Pris pr årgång: { För Förbundets medlemmar kr. 2:50.
 { För icke medlemmar » 4:00.

Fredrika-Bremer-Förbundets adr.: Drottninggatan 54.

**K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin och
Almedahls Fabriks Försäljningsmagasin**

7 Storkyrkobrinken 7
STOCKHOLM.

Specialité: **Linne- och Sängutstyrslar.**

Största härvarande lager af **Linne- & Bomullsväfnader:**

Duktyger, Handdukar, Näsdukar, Spetsar, Lakanslårfter, Broderier.

Färdigsydd Damutstyrslar, tillverkade å egen syateljé.

*Priskurant och provver sändas franko. Order å väfnader, uppgående till
minst 25 kronor, levereras fritt vid närmaste järnvägs- eller ångbåtsstation.*

Gunilla Viléns Handarbets-Atelier,

46 Klarabergsgatan 46.

Grundlig och praktisk undervisning lämnas elever i alla slags handarbeten. Kurs, omfattande 50 tim., *15 kr.*, en lektion, 2 tim., *15 öre.* Resande i Stockholm uppmärksammas på min Handarbets-Atelier såsom särdeles lämplig därigenom, att eleven själf får bestämma lektionstiden från 9 f. m. till 5 e. m.

OBS! Beställningar emottagas för uppritningar, monteringar samt förfärdigande af linneutstyrslar.

England. A Swedish young lady will be received in an English Rector's family. — Charming country. — Every facility for thoroughly learning the English language.

For particulars apply to **Miss Pidcock Easton Rectory Winchester England** or to **Fröken Elisabeth Carlson, 5 Observatoiregatan, Stockholm.**

Hygieniska Skodon tillverkas för Herrar, Damer och Barn.

OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

☛ **Allt arbete utföres noggrant och af bästa materiel.** ☚

Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETTERSSON,

52 Drottninggatan 52.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: **Fröken H. Cronius.**

Nya Hushållsskolans Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS! Särskild matsal för fruntimmer.

Magasin des Nouveautés pour Confection

20 Kungsträdgården 20

och dess filialer

3 Vesterlånggatan och 75 Vesterlånggatan

rekommenderar

i största urval till **billigaste priser**

Höst- & Vinterkappor

H. de THANCH HÖCKENDORFF.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning *(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),*

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarne blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

C. E. LAGERSTRÖM
Sybehörs- & Modeaffär
29 Drottninggatan 29
18 Humlegårdsgatan 18
18 Götgatan 18

Kruses Pensionat & Hôtel **Klarabergsgatan 52, Stockholm,**

två minuters väg från Centralstationen, erbjuder såväl enkla som eleganta rum n. b. eller 2 och 3 tr. Pris: från 1: 25 per dygn. — Ref. *Med. Doktor E. W. Wretling*, Stockholm, *Doktor H. Åkerström*, Upsala m. fl.

Vaktmästare möter vid stationen.

*

Aug. Magnusson

(etablerad 1860)

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

Försäljningslokaler: *nedra botten, en, två* och *tre* tr. upp

STOCKHOLM.

Största lager i Norden

af

Kulörta o. Svarta Ylleklädningstyger

Kulörta och Svarta Sidentyger

Bomulls-Tvättklädningstyger

Schalar och Kapptyger m. m.

Observera!

Genom direkta förbindelser med in- och utlandets förnämsta fabrikanter kan jag erbjuda ofvannämnda artiklar **bättre** och **billigare** än någon annan och torde en hvar genom besök i mina lokaler eller genom requisition af provver och varor lätt blifva öfvertygad om fördelen att hos mig fylla sina behof af dessa artiklar.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Profver på begäran
kostnadsfritt.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67

Camilla Collett.

För några dagar sedan ingick från Kristiania underrättelsen, att den fräjdade norska författarinnan *Camilla Collett* natten till den 7 mars slutat sitt långa, gagnarika lif. Denna underrättelse har inom vida kretsar äfven i vårt land framkallat det lifigaste deltagande. Men med den vemodiga tanken, att en med sällsynta gåfvor utrustad personlighet upphört att vara till, blandar sig här den sköna, försonande känslan, att detta rika människolif ej skördats af döden förrän det förunnats detsamma att dela med sig åt samtid och eftervärld af sitt hjärtas och snilles bästa skatter.

När för tvenne år sedan Camilla Colletts 80:de födelsedag firades med en högtidlighet och en anslutning, som tillförenej kommit någon skandinavisk författarinna till del, ägnade vi i en längre biografisk uppsats vår hyllning åt den ädla kvinnan, den oförfäradade banbryterskan och den framstående skriftställarinnan. Till hvad vi då om hennes personlighet och lifsgärning meddelade, hafva vi nu föga att tillägga. Vi vilja endast under uttalande af den djupt kända tacksamhetsskuld hvare äfven den svenska kvinnan känner sig stå till en Camilla Collett, instämma i de vackra ord, som från ett annat svenskt håll om henne yttrats. De lyda:

Ingen enskild person i hela nordens, med undantag af Fredrika Bremer, har gjort så mycket som fru Collett för att höja aktningen för kvinnans personlighet och för hennes intelligens och för att utvidga hennes arbetskraft till områden utanför hemmets bestyr. Då konst, litteratur och vetenskap, det offentliga och privata affärlifvets kretsar nu beredvilligt och med glädje mottaga kvinnans samarbete, då kvinnorna själfva väckts till insikt om sin ställning, då lagstiftningen mer och mer börjat taga hänsyn till hennes kraf och då hela det bildade umgängeslifvet mellan man och kvinna reformerats, så hade ingen här i nordens fog att med mera berättigad stolthet tänka på sitt arbete i denna utvecklingsstrid än Camilla Collett.

En efterskörd från Chicagoutställningen.

Det är oss en sann tillfredsställelse att ha blifvit satta i tillfälle att här nedan meddela ett utdrag ur den berättelse, som svenska statens enda kvinliga stipendiat, *fröken Hulda Lundin*, afgifvit till kommerskollegium om sin resa till Chicago det märkliga utställningsåret 1893. Såsom statens stipendiat och en af representanterna för Svenska Damkomitén vid den i sammanhang med världsexpositionen anordnade kvinnokongressen, tog fröken Lundin en verksam del i kongressförhandlingarna. Hon bekläddes dessutom, som bekant, den viktiga posten af medlem i utställningsjuryn. Dessa befattningar, som hvar för sig öppnade för innehafvarinnan de rikaste tillfällen att studera världsutställningen i dess olika faser, gifva fröken Lundins uttalanden i hithörande ämnen betydelse, särskildt gäller detta om kvinnoarbetet, åt hvars så väl teoretiska som praktiska sida hon ägnat ett djupgående studium. Den efterskörd från den senaste världsexpositionen, som här lämnas, skall därför, hoppas vi, mottagas med intresse.

Red.

Om kvinnoarbetet på världsutställningen i Chicago.

Om *sättet* för kvinnornas deltagande i världsutställningen i Chicago hade damerna i Amerika haft svårt att enas. Ett parti ville, att man skulle samla allt kvinnoarbete särskildt, ett annat förfäktade däremot den åsikten, att kvinnoarbetet borde stå sida vid sida med det manliga arbetet, i öppen täflan med detta. Efter många och tämligen heta strider segrade det sistnämnda partiet. Också visade det sig, att kvinnoarbetet kom att utgöra en väsentlig insats i alla de olika utställningsafdelningarna, utom i de åt kommunikation, elektricitet och grufrift anslagna byggnaderna.

Ett af de märkligaste kvinnoarbetena i Jackson Park var säkerligen själfva kvinnobyggnaden, *The Woman's Building*, som var

utförd i italiensk renässans efter en ritning af miss Sophie Hayden, en af Amerikas mest framstående kvinnliga arkitekter.

Kvinnobyggnaden, som var två våningar hög, hade ett förträffligt läge nära själfva hufvudingången till utställningen.

Kostnaderna för densamma uppgingo till omkring 188,000 dollars.

Å taket af nämnda byggnad var en restaurationslokal anordnad, dit man kom medels såväl hissar som bekväma trappor. Hela midtpartiet af byggnaden utgjordes af en stor sal, Rotundasalen kallad, som sträckte sig från grunden af byggnaden ända upp till taket af densamma. Rundtom nyssnämnda sal lopp i öfre delen af byggnaden ett bredt galleri, hvarest funnos en mängd rymliga salar för olika ändamål, väl belysta och delvis försedda med balkonger. Från Rotundasalen utgick på nedra bottnen en mängd gångar och vinkelgångar. Och här var den största massan föremål utställd å hvar sitt nationalområde.

Hvad plananläggningen af denna del af byggnaden angår, så voro belysningsförhållandena dåligt beräknade, i det att en mängd sektioner dvaldes i skymning dagen om.

* * *

För att nu öfvergå till utställningsföremålen, så var ingen industri bättre representerad i kvinnobyggnaden än *spetstillverkningen*, »som af ålder varit kvinnors göra».

Bakom ett par gallerportar af järn hade den italienska kvinnan samlat ett helt litet museum af denna utsökta lyxartikel. Denna afdelning var så systematiskt ordnad, att den utgjorde en fullständig historia öfver spetstillverkningens utveckling. Alla *slags* spetsar voro här representerade, och alla *tiders*, från de halfmultnade resterna sedan 3,300 före Kristus, funna i etruriska grafvar och i påbyggnaderna i Schweiz, ända till de moderna franska och venetianska spetsarna med sina härliga teckningar. Här funnos knyppelpinnar ända från sten- och bronsåldern intill nuvarande tid. I ett särskildt skåp hängde italienska drottningens praktfulla spetsdräkter. Också blonder och trådspetsar förekommo här i rikt urval.

Äfven Frankrike bjöd på en rikedom af utomordentligt vackra spetsar. Främst märktes här en svart chantilly-silkespets, gjord med 2,000 knyppelpinnar, med ett underbart vackert mönster af blad och grenar; vidare fanns här en näsduk af valencienne, den finaste knypplade trådspets man känner.

Belgiens spetsutställning var icke så stor som Italiens eller

Frankrikes, men äfven den var synnerligen vacker. Alla de välkända belgiska sorterna funnos där i olika nyanser.

England utställde mycket vackert i horistonspetsar, point d'Angleterre och horiston-guipure.

De från Irland exponerade spetsarna voro af en märkvärdig finhet och företedde utsökt vackra mönster.

Ryssland bjöd på grofva bastanta knypplade trådspetsar, allt äkta nationellt, för det mesta utgånet från en skola, hvars stiftarinna är kejsarinnan själf. I fråga varande skolas ändamål är att uppväcka nationel dekorativ handarbetskonst. Här fanns vidare en egendomlig spets af get-ull med dimmiga mönster. Get-ullen spinnnes först till en fin tråd på en kam, hvarefter den lindas omkring knyppelpinnen. För öfrigt representerades här äfven andra slags spetsar af kända slag, men ej till betydenhet.

Förenta staterna utställde spridda prof på rätt vackra knypplingar och point-lace, och Spanien exponerade naturligtvis en massa svarta mantillor och fina nationalspetsar, allt utsökt vackert.

Sverige mötte på täfplingsplatsen med sina vadstenaspetsar, som på grund af sin egendomlighet väckte ganska mycken beundran.

* * *

Hvad *broderierna* angick, så öfverträffade Frankrike på detta område alla andra nationer genom den utsökta fina smak, som behärskade alla dess arbeten. Ja, man rent af häpnade, då man här såg hvad nålen, konstnärligt behandlad, kunnat åstadkomma. Särskildt vill jag nämna ett silkesbroderi, föreställande en Kristusbild, kopia efter en gammal mästare. Det är madame Leroundier som här, med specialistens exakta kunskap och med stor originell uppfattning, åstadkommit ett verkligt konstverk. Som bekant har madame Leroundier i Frankrike lyckats väcka till lif sextonhundratalets broderikonst. Det utmärkande för de franska arbetena i allmänhet var: fin känsl för färgers och liniers harmoni.

Det amerikanska broderiet upptog en mycken stor plats i kvinnobyggnaden. Med husfliten är det som bekant ganska klenst beställt i Amerika, men sedan sömnad blifvit en industri och en konst har densamma, tack vare amerikanarnes kända energi, nått en högst respektabel utveckling. Sålunda funnos t. ex. utsökt vackra guldbroderier på hvit botten och artistiskt utförd schattersöm på hvitt linne och ylle. Amerikanarne hafva säkerligen på detta, som på så många andra områden, en vacker framtid för sig.

På den ryska afdelningen voro såväl broderier som väfnader af mycket stort intresse. Intet var här lånadt, intet påminde om något annat lands; allt var äkta *ryskt*, och stor omväxling rådde. Här hade man de starka motsatserna, det halfbarbariska bredvid det mest konstnärliga. Här var hofdamen representerad, men i lika hög grad bondkvinnan. Alla möjliga väfnader, från den enklaste hemslöjd till den mest artistiska konstindustri, funnos här till beskådande.

Spanien, broderiernas land, exponerade praktfulla sidenapplikationer på sammet, vidare guld på purpur med kronor och riksvapen o. s. v. På dessa artiklar var mycket arbete nedlagdt, men som konstverk kunde de icke mäta sig med hvad Frankrike i samma väg hade åstadkommit. Spaniens hvitbroderier däremot voro säkerligen de vackraste på hela utställningen.

Den svenska utställningen af broderier och väfnader beundrades af alla konstförståndiga besökare.

Såväl från tekniska skolor som från högre och lägre läroverk för flickor utställde nästan alla nationer alster af kvinlig slöjd. På detta område mötte Sverige i kvinnobyggnaden med en modellserie från Stockholms folkskolor. Denna blef som bekant prisbelönad.

* * *

På *porslinsfabrikationens* område hafva de amerikanska kvinnorna gjort betydande insatser. Ja, den för närvarande yppersta inhemska porslinsfabrikationen i Amerika tillskrifves kvinnor. »Rookwood Pottery», som på utställningen väckte så mycken beundran, är nämligen resultatet af en mängd experiment, utförda af kvinnor. En fabrik för tillverkningen af nämnda industri grundades 1888 af m:rs Bellamy Storer. Utvecklingen af Rookwood Pottery, ända från 1876 till närvarande tid, kunde studeras i »the Cincinnati Room», där en serie af typiska föremål voro utställda. Det i fråga varande porslinet är en slags fajans, formad af ett ämne, som finnes i närheten af Cincinnati. Dekorationerna ligga under glasyren, och färgen, som är det underbaraste af alltsammans, omfattar en skala af rika och sköna toner ända från en vacker opalfärg till en djup brun färg, som påminner om japanesernas praktfullaste lack.

I afdelningen »Applied Arts of Amerika» väckte det s. k. guldporslinet ganska stor uppmärksamhet. Detta porslin är helt förgylt och utgör äfven det resultatet af en mängd experiment, utförda af en kvinna, hvars namn jag beklagligtvis icke lyckades få reda på.

Man sade mig, att ifrågavarande dam blifvit erbjuden stora penningesummor för sin uppfinning, men att hon hittills föredragit att själf producera sina alster och därför fortfarande hemlighåller sin upptäckt.

Glasmålningens vackra konst står som bekant ganska högt i Amerika. De vackra målade glasfönstren i »Assembly Hall», synnerligast de två största, hvilka hängde öfver platformen, utförda af Elisabeth Parson och Edith Brown, båda från Boston, buro vittne om stor konstskicklighet på detta område.

Innan jag går vidare vill jag nämna att Lea Ahlborns utställning af mynt och medaljer tilldrog sig mycken uppmärksamhet vid Chicago-expositionen.

* * *

Ett högst imponerande intryck gjorde *biblioteket*, beläget i öfre delen af kvinnobyggnaden. Detta var samladt och ordnadt af kvinnor från staten New-York. Biblioteket omfattade 7 å 8,000 volymer. Nästan alla nationer i världen voro här representerade. Sverige hade bidragit med 130 volymer.

Afdelningen för *sjukvård* var af mycket stort intresse. Här var det isynnerhet en af engelska kvinnor utställd modell af ett hospital, som väckte kännares varma beundran. En läkare försäkrade mig, att denna utställning säkerligen i framtiden mångenstädes kommer att verka reformerande på sjukvården.

Åt *kokkonsten* hade man anslagit mycken tid. I norra delen af kvinnobyggnaden en trappa upp fanns nämligen ett modellkök, där, omgifven af lyssnande åhörare af begge könen, mrs S. T. Rorer hvarje förmiddag höll föredrag om och praktiskt utförde konsten att af majs tillreda nyttiga och läckra maträtter.

Majsen betraktas i Amerika som framtidens manna. Men då majsen till och med vid bakning fordrar en viss skicklighet, och då erfarenheten i dess användande ännu icke är synnerligen stor, ansågo amerikanskorna sig böra vid själfva världsutställningen söka sprida kunskap om detta näringsämnes användning ut öfver hela världen.

Afdelningen för *uppfinningar* var på sätt och vis den intressantaste i hela kvinnobyggnaden, vederläggande som den gjorde det ofta hörda påståendet, att kvinnan ej kan utföra arbeten, hvars frambringande kräfver en större grad af tankeanstängning. Uppfinningarne voro visserligen icke af samma betydelse som t. ex. ångmaskinen, telegrafan och det elektriska ljuset, men de vittnade det oaktadt om stor skarpsinnighet. Där sågs t. ex. en apparat, afsedd att från

åkdonet lösgöra skenande hästar. Genom tryck på en fjäder kan hästen när som helst bli helt och hållet fri och en olycka sålunda undvikas. Är åkdonet därjämte försedt med en säker bromsinrättning, bör icke ens den ringaste fara kunna uppstå. Flere af uppfinningarna bestodo i förbättringar af olika köksutensilier, men äfven mera invecklade uppfinningar förekommo. Där sågos ugnar för bränning af måladt porslin, flyttbara väfstolar, modell till fraktvagn för boskap, modell till elevator o. s. v.

* * *

I södra flygeln en trappa upp hade direktionen, som bestod af 110 damer, två från hvarje stat och territorium samt distriktet Columbia, 8 för Förenta staterna gemensamt samt 9 från staden Chicago jämte deras suppleanter, sina sammanträden. Som president för denna direktion, Board of Lady Managers kallad, fungerade mrs Potter Palmer från Chicago, och som sekreterare i nämnda styrelse tjänstgjorde mrs Susan Gale Cooke.

Att en direktion af *damer* skulle deltaga i förvaltningen af världsutställningen i Chicago hade beslutits af själfva *kongressen*.

I samband härmed vill jag nämna, att omkring 100 kvinnor, representerande nästan alla nationer i världen, voro medlemmar af den jury, som nedsattes för bedömandet af Chicagoexpositionen. Som bekant hade undertecknad lyckan att i nämnda jury representera Sverige.

I Chicago väcktes under världsutställningen ett förslag att, utom de från början bestämda belöningsmedaljerna, afsedda för *utställarne*, äfven bereda någon utmärkelse åt dem som, ehuru icke själfva utställare, i en mera anmärkningsvärd grad medverkat vid utförandet af de prisbelönta föremålen. Initiativet till denna vackra tankes förverkligande togs och fullföljdes af den vid utställningen fungerande amerikanska damkomitén. Sedan Förenta staternas kongress beviljat de för planens realiserande behöfliga medlen, beslöts att den åsyftade utmärkelsen skulle få sitt uttryck i ett hedersdiplom att efter framställning af vederbörande utställare tilldelas dem af hans *arbetare* eller *biträden*, som af honom vitsordades hafva gjort sig förtjänte af ett sådant vedermäle.

Omkring 200 dylika diplom hafva, som bekant, kommit på Sveriges del.

The Childrens Building.

Man gör Amerika och amerikanarne orätt, om man anser dem tänka endast på sina dollars. Å uppfostrans område framstår detta kanske allra tydligast liksom i allt hvad som kan vara till hjälp och gagn för *barnen*. Det är de amerikanska kvinnorna som gå i spetsen i detta hänseende. Ett vackert exempel härpå var »barnhemmet», The Childrens Building, på Chicagoutställningen. Denna byggnad, som låg strax söder om kvinnobyggnaden, var icke beräknad i planen för världsutställningen, utan det var damkomitén, som kommit på den goda idén. Damerna insamlade på enskild väg några tusen dollars, fingo en liten tomt af utställningskomitén och läto så uppföra det ifrågakvarande barnhemmet.

Ändamålet med nämnda barnhem var att praktiskt visa, huru undervisningen i åtskilliga ämnen borde bedrivas, samt huru små barn böra skötas, och därjämte ville man bereda mödrarna en lättnad genom att taga hand om deras barn, medan de själva studerade utställningen.

För att nu börja med det sista, så var det ganska egendomligt att åse, hurusom mödrarne kommo in och deponerade sina små barn i det s. k. *check-rummet*. Modern erhöll ett med nummer försedt metallmärke, »check», och ett dylikt fästes på barnets kläder. Då modern på aftonen kom för att afhemta sitt barn, presenterade hon sin check, numret utropades, och barnet fördes till henne.

Under hela utställningstiden skola 10,000 barn sålunda hafva passerat check-rummet.

De »checkade» smättingarna fingo tillbringa sin dag i en mycket stor och förträffligt inredd barnkammare, där de sköttes af en hel kår af för sitt kall särskildt utbildade barnsköterskor. Utom barnkammaren fanns det äfven ett matrum för barnen och deras vårdarinnor, samt ett kök jämte tvättstuga, hvarest barnens kläder rengjordes, då så behöfdes. Allt glänste af renlighet.

Hemmet var dagligen i verksamhet från kl. 8 på morgonen till 6 på aftonen. I spetsen för denna afdelning stod miss Love från Buffalo, hvarest nämnda dam inrättat en *mönsterbarnkrubba* och i förbindelse med denna en undervisningsanstalt för utbildande af barnsköterskor. Båda dessa anstalter hade miss Love utan vidare för sommaren flyttat öfver till barnhemmet på Chicagoutställningen. De något större barnen placerades dels i *The Kindergarten* dels i *The Kitchen-garden*.

The Kindergarten var anordnad af »International Kindergarten Association». Detta slags skolor, inrättade efter tyskt mönster, äro mycket populära i Amerika. För min del anser jag, att de amerikanska »barntädgårdarna» vida öfverträffar sina tyska förebilder.

The Kitchengarden förestods af miss Emely Huntington, som grundat detta system och som däråt ägnar både sin tid och sin förmögenhet. Undervisningen var här förlagd till eftermiddagarna. Kl. half 3 inträdde under tonerna från ett piano 24 små flickor, iklädda hvita mössor och långa hvita förkläden.

Sedan en sång sjungits, började arbetet, som i hög grad syntes roa flickorna, hvilka här fingo lära sig att laga mat, duka bord, diska och sopa. Möbler och kokkärl m. m. voro med afseende på storleken lämpade efter barnens ålder.

Ett stort rum i barnhemmet var upplåtet åt den i Amerika mycket populära svenska träslöjden. Här sköttes undervisningen på ett förträffligt sätt af svensken Gustaf Larson, som på ett synnerligen förtjänstfullt sätt arbetar på den svenska träslöjdens utbredning i Amerika.

I samband med träslöjden undervisades äfven i modellering.

I barnhemmet fanns äfven en klass för undervisning af döfstumma. Det system, som följdes, syntes vara synnerligen utmärkt. Barnen lärde småningom förstå hvad man sade, och att själfva tala samt därjämte läsa, skrifva och räkna o. s. v., alldeles som andra barn. Lärarinnorna ådagalade vid denna undervisning ett beundransvärdt tålmod och ett aldrig slappnande intresse.

Döfstummeundervisningen stod under öfverinseende af miss Mary Garrett, sekreterare i »Hemmet för döfstummas undervisning i att tala», och var anordnad af staten Pennsylvanien.

Å nedra bottnen i barnhemmet fanns en ganska stor gymnastiksal, där tysk gymnastik dagligen förevisades.

I jordvåningen fanns slutligen en mycket stor föreläsningssal, prydd med elevarbeten från colonel Parkers berömda seminarium i närheten af Chicago. Dessutom fanns här ett ganska rikhaltigt skolbibliotek. I denna sal höllos dagligen föreläsningar, illustrerade med delst scioptikonbilder, närmast afsedda för barnen, men till hvilka äfven äldre personer i ganska stor mängd infunno sig.

Tiden emellan lektionerna och föreläsningarna tillbragte barnen på *taket* af byggnaden, hvarest en förträfflig lekplats för dem var anordnad.

Mycket mera kunde vara att säga om kvinnoarbetet på Chicago-utställningen, men det anförda torde vara nog för att visa, att den tid kommit, då verkligt dugande insatser i kulturarbetet göras af kvinnor.

Hulda Lundin.

Tre nya diktsamlingar.

Bitar af *Snorre*. Med förord af N. P. Ödman.

I *Gryningen*. Sånger och ballader af *Alfaro*.

Digte af *Helena Nyblom*. Tredie Samling.

Bland de nya diktsamlingar, som under sist förflutna år hos oss sett dagen, äro att märka två mycket olikartade debut-arbeten hvilkas pseudonymer dölja kvinliga författarenamn. Det här ofvan först nämnda var dock redan före utgifningen genom lektor Ödmans »aftonunderhållningar» delvis känt och förvissadt om popularitet.

Det är emellertid skada att Snorres »*Bitar*» så ofta framkalla en jämförelse, som de ej kunna uthärda. Man behöfver ej läsa hennes utrop efter »en dröm», där hon sett den glada festen och porträtterna, Juliana och Betti föresväfva sig:

Hvem målar så i våra dagar?
Föds aldrig en fru Lenngren mer?

för att veta hvar hon haft sin förebild. Den står tydlig nog vid den för öfrigt förtjusande idyllen »I gamla hemmet» eller vid strofer som denna (ur »Farfars klagan»):

Sorgsna miner, hvart man ser
Flor på fanor och banér,
Granna tal vid grafven,
Kransar, ståt och elegans,
Sedan upptäckt och balans,
Barn vid tiggars tafven.

Dessa reminiscenser hindra å andra sidan författarinnans individualitet att göra sig fullt gällande. Man liksom väntar att se sjuttonhundratalets skepticism sticka fram bakom satirens kända rytmer; man låter ett och annat minus skymma bort det plus af varm indignation, som här och där röjer sig hos Snorre. I de stycken, där ingen omedveten imitation spelar in, såsom i sommarlifsbilderna och

några af tids- och småstadssatirerna, får man därför det klaraste intrycket af författarinnans naturell och osökt lediga versbehandling.

Satiriker är Snorre framför allt. Hennes satir har många föremål, från tids-andan och den nya litteraturen till modegalenskapen, men säkrast träffar den, då den riktas mot småstadslivets lyten. Kotteriväsendet, afundsjukan, skvallret, som

vet om allting hvad du gör och tänker,
Ja mycket mera, än hvad själf du vet,

allt sådant gisslar Snorre, än i godlynt munterhet, än på allvar, än direkt, än indirekt. Att för sina skapelser använda djurfabelns skyddande förklädnad har satirikern alltid älskat, och Snorre förnekar ej denna förkärlek; de bitar, där scenen är förlagd till hönsgården, höra till det roligaste hon skrivit.

För sitt eget köns små svagheter har Snorre i all synnerhet öppet öga. Med spetsig penna tecknar hon baldrottingar och blåstrumpor, med lefvande humor förvecklingarna vid »ett kafferep» eller en husmoders alla bekymmer; och »Iduns frågor» ge henne anledning till den kostligaste parodi, tillspetsad i reflexionen:

När man ej kan tänka själf
Är fråga mycket vigt.

Det nu citerade versparet ger för öfrigt en god inblick i Snorres skriftsätt. På detta vis samlar hon ofta i ett par fyndiga rader själfva kärnan af stycket. De kunna vara litet elaka, dessa epigram, men nekas kan ej att de äro träffande nog.

* * *

Om Snorre med all rätt kan säga, att hon håller sig på jorden
och sväfvar icke i det blå,

så äga dessa ord däremot ingen tillämplighet på *Alfaro*. Hennes diktning rör sig ej inom ett strängt begränsadt område. Den hemtar tvärtom sina impulser både från himmel och jord, från när och fjärran, från forntid och nutid, ja framtid.

Den böjer sig smidigt in i snart sagdt alla lyrikens former, från den högstämda hymnens till satirens, från balladens till landsmålsvisans. Ja, inspirerad af Viktor Rydbergs storslagna uppfattning af de nordiska myterna, skapar den kväden, som vittna om stor förmåga att ikläda moderna tankar de gamla formernas dräkt.

Men själfva denna obegränsade receptivitet och denna lätthet att handskas med formen innebära en fara. De fresta att på papperet kasta ned en tanke, en stämning, innan personligheten så intensivt gått upp däri, att den kan själfständigt och konstnärligt utpräglas.

Alfaro har en med entusiasm omfattad världsåskådning. De djupast kända af hennes dikter bebåda gryningen af en ny tid, en tid då det kristna idealet, som för henne står synonymt med allt ljus och all ren glädje, skall segra.

Längtande, anande
 uppåt vi skåda,
 bidande fecknen från Herrans hus,
 trängtande, spanande,
 om de ej båda
 andarnas dop i eld och ljus!

Men den religiösa tro, som här fått ett så vackert uttryck, är emellanåt så uppblandad med ekon af andra röster i tiden eller rättare står så oförmedlad bredvid dem, att dikten gör intryck af något halft, något ofullbordadt. Sådant är förhållandet med t. ex. »Ny tid». Alfaros framtidsideal, sådant det framgår ur hennes diktning, är för litet fullödigt, för abstrakt ännu, det drunknar alltför lätt i ord.

Högre än flertalet af de »sånger och drömmar», som inleda samlingen, stå de ballader, som i stämmingsfull folkviseton behandla ämnen ur medeltidens historia. Högre ändå stå några af resebilderna och de öfriga beskrifvande dikterna. Det vill synas som låge författarinnans styrka ännu hufvudsakligen i skildring af det direkt iakttagna. Mycket målande är t. ex. hennes beskrifning af en järnvägsfärd i Spanien:

Genom Aragoniens dalar tåget ilar,
 fram emellan branta, röda kalkstensberg;
 öfver oss en djupblå aftonhimmel hvilar,
 skiftande i vester uti purpurfärg.

Slingrande i djupet ses Jalón oss följa,
 ilande som vi mot Medelhafvet hän.
 På de gröna stränder, som dess vågor skölja,
 stå i fager blomning, hvita äppleträn.

Nu en plötslig kurva. Se — är det en hägring?
 Mot en rosig himmel torn och spiror stå,
 och en stad ses skymta uti drömlig fägring
 på en höjd, halft dold af lätta töcken blå.

Öfver nejden bredes kvällens skymningsdager.
 Vesterhimmeln glöder likt en värld i brand.
 Och alltmer vi nalkas syn så sällsamt fager,
 Och alltmer jag tycker mig i drömmars land.

Nu helt nära staden skådar jag betagen
 äldrig borg, som väldig tecknar sig mot skyn,
 härlig katedral, som af gotik bär dragen,
 och en morisk hvalfport invid kullens bryn...

Här ryckes läsaren med och ser med diktarens ögon. Och huru väl förstår ej Alfaro en annan gång att med några rader gifva oss stämningen af en »vårdag i Bordeaux»:

Sin guldglans solen skänker
 Garonnes besjungna stad.
 Se, hur i ljuset blänker
 de hvita husens rad,
 och högt i jubel stänker
 en springbrunns glittrande kaskad.

Alfaro har — det framgår redan af dessa citat — en frisk och vaken blick för hvad som möter henne. Ja, flera vändningar af samma art som den om våren,

Då unga fåglar drömma om kärlek
 och unga knoppar om livvets rätt
 och unga herrar om Hasselbacken
 och unga damer om vårtoiletten,

tyda på, att satiren är långt ifrån främmande för hennes skaplynne och låta iakttagaren spåra en skiftning af humor.

En sådan iakttagelse bekräftas genom en blick på Alfaros samtidigt med diktsamlingen utgifna barnböcker. Den som vill se de omedelbaraste uttrycken af det fina natursinne och den lekande humor, åt hvilka Alfaro gifvit blott alltför liten plats i dikterna, han bör gå till de i all deras enkelhet ofta ypperliga små visorna där.

*
 *
 *

Den tredje här ofvan nämnda diktsamlingen bär intet okänt namn. *Helena Nyblom* har för länge sedan eröfrat sig plats i många hjärtan med makten af en rik och varm skaldenatur, som

rækker begge Hænder
 Og skænker fuld sin Velkomstskaal
 Og helt i Blus sin Fakkeltænder.

Dessa dikter, ur hvilka vårens glans och glädje, den doftmätade högsommarvärmen andas emot oss, hafva en intagande makt, som är oemotståndlig. De kunna väl ibland hafva tjusningen af

en susende flygtig afbrändt Raket;

men i lek som i allvar bära de prägeln af en individualitet med mod att vara sig själf, med öppet öra för

alle Stemmer

I Livets fulde Bølgegang.

Den, som har intrycket af denna diktning friskt i själen, går naturligtvis till den nyutkomna samlingen med stora förväntningar; men det är också helt naturligt, att han här finner i viss mån något annat än i de båda föregående. Nya strängar vibrera här, medan andra klinga kanske mindre fulltonigt och starkt än förr. Visst diktar fru Nyblom ännu den friskaste »Värwise», visst tolkar hon ännu med samma glöd krafvet på helhet, på »fuldt Maal» i strofer sådana som dessa:

I har en sälsom Lyst att haste
Med blomster till en åben Grav
Og Tröstens röde Roser kaste
I Sorgens grændseløse Hav.
I Trøstere! I er de samme
Som kun med vrede Blikke så
Et Glædesbål i Ild og Flamme
Mod Vårens Himmel Gnister slå...

Dertil blev Smerten just os givet
At brände Märker i vor Sjal;
Hvert Glædesøieblik i Livet
Skal binde Vinger på vor Hæl.
— Hvis Lykken kysser dig på Munden,
Tænd alle Fakler på din Borg;
Og lær at tømme helt til Bunden
I al sin Bitterhed din Sorg.

Men öfver det hela ligger dock en annan ton, något dämpadt, något af den »Septemberstämning» hon själf en gång har skildrat

just som en Drøm

Imellem Sorg og Glæde.

Det är hösten, »når Bladene falde», mer än våren, lyckans för gänglighet mer än lyckans rikedom, som nu utgör grundtemat, det alltjämt återkommande.

Alt som er bedst blev kort os givet.
 Kort som Kjærligheden og Livet,
 Kort som Tonerne i en Sang —

Det finnes i första samlingen en dikt, som skildrar en »Som-
 mervandring» genom den tysta skogen och ängens »Blomstermylder»,
 en vandring, som döfvar oron och smärtan i »gyldne Stilhed» och
 ensamhet, i »Lykke uden navn». Så för vägen åter ut mot bygden.

Alt det var, som om jeg hørte
 Livets urofulde Flod
 Storme mig paany imod.
 Dog velkommen! Jeg har drukket
 Sundhed her i fulde Drag.

Ett motstycke till denna dikt är »Under Løvet» i den nya
 samlingen — ett af de mest koncentrerade uttryck för den trötthet,
 den resignation, som andas genom så många af dess sånger.

Den sorg, hvormed jeg har kjæmpet
 Sig lægger som Havets Brusen
 Og dør i en hvidskende dæmpet
 En dirrende Poppelblads-Susen . . .
 Her dø mine trætte tanker
 I Løvet's slyngende Vildhed.
 Mit stormende Hjerte banker
 I Takt med den store Stilhed».

Men vid sidan af resignationens och förgängelsens tema är det
 ett annat, som allt mer tränger igenom i fru Nybloms diktning: tron
 på godhetens oförgängliga makt. Är världen rik på sorger och nöd,
 så är där ock öfverallt

Brug for vort Mod
 Og Mulighed for at være god
 Og Vished at der, hvorhen Kjærlighed når
 Skal Smerterne blive mindre.

Så lad os ikke tøvende stå
 Men følges håbefuldt Alle,
 Hver tage sin Stav, stige op og gå
 Hvor Røster manende kalde.

De som lyda de goda makternas maning, de skola ock veta
 att finna guldets i den hårda klippan och pärlorna bland hafsdju-
 pets slam.

I dikten till fru Henning, en af den nya samlingens bästa,

jämför fru Nyblom med en suck skådespelarens lott och diktarens.
Den förre kan

Röre og ryste, så Hjerter græde,
Tænde som Flammer en livsstærk Glæde
Fylde med Jubelens Roser sin Favn.

Men

Alt hvad en Digter i Stilhed synger,
Flyver i Luften som Blomsterfrø;
Ukjendte Vinde det lydløst gynger
Henover Enge og bölgende Sø.
Taust han ser det forsvindende glide,
Aldrig får han med Vished at vide,
Om det skal voxe igjen eller dø.

Detta är lika sannt som vackert sagdt. Men den som ger med fulla händer så som Helena Nyblom, den som strör ut af sin rike-
dom, utan att låta sig skrämmas af att somt måste falla på hälle-
berget, kan, om någon, ha rätt till hoppet, att somt också faller
i god jord.

S—d.

Från 1895 års riksdag.

En af det nutida Englands förnämste konservative statsmän Arthur Balfour yttrade för några år sedan, då han såsom underhusets ledare försvarade en bill om den politiska rösträttens utsträckning till kvinnor, att om man forskade i parlamentets urkunder, skulle man snart få klart för sig, att det i allmänhet först vore sedan en samhällsklass blifvit röstberättigad, som parlamentet insett, att det hade skyldighet att lagstifta för ifrågavarande samhällsklass.

Detta yttrande af den konservative engelske statsmannen tyckes i viss mån finna sin tillämpning på vår svenska riksdag, där det mer sällan händer, att de icke representerade samhällsklassernas speciella intressen äro föremål för behandling. Detta gäller icke minst kvinnorna, som ehuru utgörande betydligt öfver hälften af nationen, dock nästan fullkomligt sakna inflytande på folkrepresentationens samman-
sättning. Också är det bland den massa kungliga propositioner och motioner från enskilde riksdagsmän, som förekomma vid våra riksdags-sessioner, endast ett försvinnande fåtal, som röra kvinnornas spe-

ciella intresse. Af de få, som vid årets riksdag framlagts, vilja vi i det följande lämna en kort öfversikt.

Bland regeringens förslag hafva vi då att märka det om *beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor*. Förslaget har tillkommit i anledning af riksdagens skrifvelse af den 5 Maj 1889 rörande åstadkommande af en allmän pensionsinrättning för barnmorskor och en i samma syfte gjord underdånig framställning från ett år 1887 i Stockholm hållet barnmorskemöte. I riksdagens nämnda skrifvelse framhölls särskildt, att då staten en gång åtagit sig barnmorskeväsendets ändamålsenliga ordnande, den också borde sörja för, att barnmorskorna blefve bättre tillgodosedda i ekonomiskt hänseende och ej behöfde motse en ålderdom i nöd; »blott på sådant sätt kunde man nämligen begära ett fullt tillfredsställande uppfyllande af de med yrket förenade plikter och hindra, att dugliga kvinnor afskräcktes från att ägna sig åt barnmorskekallet».

Regeringens förslag innebär upprättandet af en ålderdomsanstalt, hvars kostnader skola bestridas genom afgifter af kommuner och i deras tjänst anställda barnmorskor samt genom fyllnadsbidrag af staten; enskildt praktiserande barnmorskor skola icke erlägga några afgifter till anstalten, men i stället blifva understödsbeloppen för dem mindre.

Den afgift, som årligen skall erläggas af hvarje barnmorska, är föreslagen till 5 kr. Högsta pensionsbeloppet är 200 kr. att tilldelas barnmorska, som under fast anställning i kommunens tjänst förvärfvat minst 30 tjänsteår och antingen uppnått 65 års ålder eller också fyllt 55 år och genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke.

* * *

Det talas ofta med mer eller mindre skäl om lagens orättvisor mot kvinnan och om bristande likställighet inför lagen de båda könen emellan. Ingenstädes torde dock dessa missförhållanden skarpare framträda än i afseende på föräldrarne till oäkta barn. För att något minska dessa missförhållanden har vid årets riksdag i andra kammaren af kontraktsprosten *J. G. Hazén* framlagts en motion, i hvilken föreslås en skrifvelse till k. m:t med begäran om framläggande af förslag till kraftigare lagbestämmelser, rörande *uppfostningsbidrag till oäkta barn från dess fader*.

»På grund af nu gällande lag», yttrar motionären, »kan visserligen fadern till oäkta barn dömas till uppfostningshjälp, men erfarenheten visar dock, att detta i många fall är ändamålslost, ty dels

kan fader, när det gäller, sakna utmätningsbara tillgångar, dels kan han ock genom bortflyttning, som ej är möjligt att förhindra, göra sig så godt som oåtkomlig. I hvilket fall som helst lämnas ju barnet från faderns sida hjälplöst, och dess moder, om än felaktig, står mer än tillbörligt ensam med sin börda för att kastas antingen på det torftiga föräldrahemmet eller ock på sin kommuns fattigvård-Förgäter moder sitt barn, så har ju strafflagen, och det med rätta, för henne ganska allvarsamma bestämmelser; men om fadern gör det samma, kan lagen svårligen i minsta mån nå honom, och dock torde han i de flesta fall hafva varit den mest brottslige.»

Motionären har i den danska lagstiftningen funnit förebilden till den reform han påyrkar. I Danmark är en moders ställning i det fall, hvarom här är fråga, långt bättre tryggad än hos oss. Är det så, att det henne tilldömda uppfostringsbidraget icke i rätt tid betalas, och kan hon förete attest från den kommun, hvori hon vistas, att hennes förmögenhetsförhållanden och arbetsförtjänst icke tillåta henne att ensam sörja för barnets försvarliga underhåll och uppfostran, så är hon berättigad att fordra bidraget för det senaste året från fattigvården i den kommun, där fadern uppehåller sig, utan att detta betraktas som en henne meddelad fattighjäl. Lyckas det icke att finna hans uppehållsort, kan bidraget affordras den kommun, han i fattigvårdshänseende tillhör. Modern erhåller sålunda under alla förhållanden det henne tillerkända bidraget, och den kommun, som utbetalat det, äger att gent emot den försumlige fadern med rätt stor kraft göra sin rätt gällande, vare sig genom införsel i hans inkomster, utpantning eller tvångsarbete.

Med hänvisning till den danska lagen begär motionären af riksdagen, att den måtte hemställa till regeringen om förslag till liknande bestämmelsers införande i vår fattigvårdsförordning.

»Att i en dylik bestämmelse ligger förödmjukelse och kännbart tvång för den försumlige fadern», fortsätter motionären, »må ej nekas; men huru som helst är väl detta tvång ändock ringa vid jämförelse med det tvång, som kommer att åligga modern. I öfrigt torde utsikten mot och farhågan för ett sådant tvång vara ganska hälsosamt och tillika i många hänseenden manande till frivillig uppgörelse, hvarigenom många af nu gängse svårigheter kunde förebyggas och — till sedlig väckelse — en mer kraftig förnimmelse göra sig gällande, att förseelsen kräfver uppgörelse, och att denna uppgörelse från mannens sida ej är, så att säga, en nådegåfva, utan en verkligt borgerlig plikt inför en icke alltför mycket vanmäktig lag.»

Om det finnes någon sida af den moderna kvinnouppfostran, som synes särskildt ägnad att påräkna sympati från riksdagsmännens sida, så torde det vara den som rör undervisning i hushållsgöromål. På regeringens förslag beviljade 1892 års riksdag ett anslag af 5,000 kr. till beredande af undervisning i huslig ekonomi åt eleverna i fjärde årskursen vid Högre lärarinneseminariet. Vid årets riksdag föreslår herr *A. F. Liljeholm* i andra kammaren ett anslag af 3,000 kr. till understöd åt läroanstalter, som utbilda lärarinnor i hushållsgöromål.

»Ändamålet med oförmälda läroämnes införande vid Högre lärarinneseminariet», yttrar motionären, »var att utbilda lärarinnor för undervisning i hushållsgöromål vid de högre flickskolorna. Men frågan har under det senaste decenniet blifvit upptagen äfven på folkskolornas dagordning. Att den är af stor vikt, bevisas bäst däraf, att icke endast pedagoger, utan äfven statsmän och nationalekonomer numer ägna stor uppmärksamhet däråt. I Frankrike och Belgien har regeringen tagit den om hand, i England och Skottland regeringen och kommunen, i Tyskland och Schweiz föreningar och enskilda.

Första försöket i vårt land gjordes i Stockholm 1881, där saken så utvecklats sig, att för närvarande undervisning i hushållsgöromål meddelas i fyra folkskolor. Tio år senare inrättades ett skolkök i Göteborg, hvarest öfver 400 flickor från stadens folkskolor åtnjutit dylik undervisning. Exempen från Stockholm och Göteborg hafva bland andra orter följts af Malmö, Nyköping och Lysekil. Carnegieska sockerbruket i Göteborg och Domnarfvets i Dalarne hafva inrättat skolkök för sina arbetares döttrar. Här af framgår, att det nya bildningsmedlet omfattats med intresse såväl på landsbygden som i städerna.»

Svårigheten vid inrättandet af dylika undervisningsanstalter är dock att erhålla fullt dugliga lärarinnor. Och det är för att afhjälpa denna brist herr Liljeholm framställt sitt förslag. För att ändå mer lägga det riksdagen på hjärtat slutar han med följande motivering:

»Man vågar tryggt påstå, att hustrurnas bristfälliga kunskap i hushållsangelägenheter är en af de väsentligaste orsakerna till arbetsklassens dåliga ställning. Här af kommer det ofta, att förmågan och lusten att arbeta förlamas samt svaghet och sjuklighet inträda. Lägges här till att bostaden är osnygg och vanvårdad, kläderna smutsiga och trasiga, så försvinner sinnet för ordning och renlighet hos både stora och små; mannen drifves ur det obehagliga hemmet till krogen och barnen ut på gatan. Mången man, som ej haft dåliga anlag från början, blir på så sätt en drinkare och månget barn en dagdrifvande vilde. Man får dock icke föreställa sig, att en kvinna blott därför att hon födes som kvinna, af naturen är utrustad med

de nödiga förutsättningarna för vården af ett hem. Huru många familjer skulle ej känna sig lyckligare om husmodern redan från barn-
domen blifvit förberedd för sin verksamhet.»

* * *

Two motioner vid årets riksdag röra äkta makars ägendomsförhållanden. Den ena är väckt af två af Andra kammarens ledamöter, hrr *O. G. Erikson* i Öfra Odensvi och *A. P. Gustafsson* och begär en skrifvelse till k. m:t om framläggande af förslag om sådan ändring af 10 kap. 2 § giftermålsbalken jämte andra i sammanhang därmed varande lagbestämmelser, att äkta makar må förklaras berättigade att åtnjuta giftorätt till hälften hvardera i all den ägendom de äga, eller äga få, oafsedt om ägendomen består af fastighet på landet eller af annan ägendom.

Såsom bekant är, såvida ej förord före äktenskapets avslutande upprättats, nästan all makarnas ägendom gemensam, och hvardera maken har giftorätt till hälften af den gemensamma ägendomen. (Hustruns giftorätt är dock, såsom det brukar uttryckas *latent*, då mannen ensam äger förvalta den gemensamma ägendomen). Endast i den fasta ägendom på landet, som endera maken före eller under äktenskapet ärft eller förut förvärf, äger ej den andra giftorätt. Tid efter annan såväl under ständsriksdagarna som efter det nya representationsskickets genomförande (senast 1892) ha å riksdagarna väckts motioner, vanligen af landrepresentanter, om giftorättens utsträckning äfven till ärfd eller före äktenskapet förvärfd fastighet på landet. Samtliga dessa motioner hafva dock afslagits, vanligen med den motiveringen af de respektive lagutskotten, att denna giftorättens utsträckning innebure icke ett steg framåt utan snarare tillbaka i utvecklingen, då allt tydde på att framtida reformer i fråga om äkta makars ägendomsförhållanden skulle gå i riktning af giftorättens inskränkning i st. f. utsträckande.

Med dylika skäl afslogo lagutskotten vid 1867, 1872, 1873 och 1874 års riksdagar de motioner i denna riktning, som då förelågo, och erinrade, att om, såsom ofta anmärkts, vår äktenskapslagstiftning icke vore nog verksam att skydda hustrus ägendom mot förskingring genom missbruk af mannens målsmanskap, däraf syntes kunna hemtas ett ytterligare skäl att bibehålla ett stadgande, hvarigenom åtminstone förekommes, att den fastighet å landet, som hustrun före äktenskapet ägt eller därefter ärft, gåfves till spillo.»

Samma åsikt gjorde sig äfven gällande inom årets lagutskott

och kamrar gent emot hrr Eriksons och Gustafssons baksträfvarmotion, motion, hvilken afslagits.

* * *

Den andra motionen som rör äkta makars ägendomsförhållanden är väckt af herr *E. Wavrinsky* och begär sådan ändring i nu gällande lag, att *gift person* utan omvägar och svårigheter *må kunna bereda sin familj förmånen af försäkring af sitt lif*.

»Ett af de allra viktigaste villkoren för ett samhälles välstånd och förmåga till gynnsam utveckling torde väl vara» — yttrar motionären — »att trygghet beredes samhällets medlemmar i största möjliga utsträckning mot oberäkneliga rubbningar i deras ekonomiska existens. Äfven med iakttagande af den allra största omsorg och försiktighet är det i flere oundvikliga fall icke möjligt för människan att afvända den skada, som hotar henne eller hennes ägendom.

Nyare tiden har beträddt en fullt rationell väg, då man träffat anstalter för att bära de olyckor, som ej kunna undgås. För att göra liffsuppehållet oberoende af sjukdom, olycksfall, ålderdom och andra förödelse har man inrättat försäkringsanstalter. Ett slag af dessa, lifförsäkringsanstalter, afse bl. a. att sätta en familjefader eller moder i stånd, att genom försäkring af sitt lif betrygga sin familjs ekonomiska framtid, äfven om han eller hon skulle i förtid afida.

Nu är det emellertid, så att lagen icke i afseende på lifförsäkring till egen familjs trygghet främjar den fulla användningen af detta hjälpmedel. En gift person kan i själfva verket med hänsyn till den gällande äktenskapslagstiftningen icke annat än på omvägar och med stor svårighet taga en försäkring å eget lif, som med visshet kommer familjen till godo».

Är boet t. ex. vid mannens död skuldbelastadt, går nämligen en försäkring å mannens lif till skuldernas betalande, och kommer således borgenärerna och ej den kvarlevande makan eller barnen till nytta. För att förekomma detta måste lifförsäkringen vara så ställd, att den tillhör hustruns enskilda ägendom och således åtminstone endast delvis kan tagas till gäldande af boets skulder. Är lifförsäkringen å mannens lif tagen före äktenskapets ingående, kan den genom förord tillförsäkras hustrun såsom enskild ägendom. Tages den däremot sedan äktenskapet ingåtts, kan den ej utan vissa ganska besvärliga formaliteter tillförsäkras hustrun, då lagstiftningen lägger hinder i vägen för att en gåfva från ena maken till den andra under bestående äktenskap kan ske med laga verkan. Det enda sätt, hvarpå hustru under äktenskapet kan utan erhållen boskilnad vinna enskild ägendom, är emellertid genom gåfva eller testamente. Vill mannen således till hennes förmån taga eller åt henne öfverlåta en lifförsäk-

ring, finnes intet annat sätt än att anordna tvenne gåfvohandlingar, en, hvarigenom mannen till en tredje person öfverlåter försäkringen, och en, hvarigenom denna tredje person i sin ordning öfverlåter försäkringen till hustrun, med villkor att den skall tillhöra henne enskildt.

Äfven om fadern vill genom öfverlåtelse åt sina omyndiga barn af en försäkring å eget lif betrygga deras framtida bergning, möter den svårigheten att en sådan öfverlåtelse för att vara fullt laglig, sannolikt måste ske till en för ändamålet särskildt förordnad förmyndare.

Motionären visar huru i åtskilliga utländska lagstiftningar, särskildt den engelska och den norska, däremot finnas noggranna bestämmelser för att underlätta och betrygga en familjefaders lifförsäkring till förmån för hustru och barn. Han begär därför »sådan ändring i nu gällande lag, att gift person utan omvägar och svårigheter må kunna bereda sin familj förmånen af försäkring å sitt lif med trygghet för att försäkringssumman eller så stor del däraf, som icke anses böra tillkomma borgenärerna, kommer familjen till godo». Den del af försäkringssumman, till hvilken enligt motionärens åsikt, — och för denna åsikt hemtar han stöd hos de ofvan citerade ländernas lagstiftningar — borgenärer möjligen skulle kunna äga rätt, vore ett belopp motsvarande de sammanlagda premierna.

M. C.

Ett blad ur min dagbok.

»Genom mörker till ljus» — de orden ha legat för mig hela kvällen, sedan jag skiljdes från henne därborta på »Hemmet», där hon är föreståndarinna. De orden skulle jag önska, att jag kunde sätta som motto öfver hennes historia, om jag kunde skriva den.

Det är verkligen en personlighet, jag lärt känna i det lilla och anspråkslösa, men praktiska, renliga och trefliga »Hemmet» långt ute på Köpenhamns Vesterbro. Rummen äro rymliga och ljusa, alla utom den unga föreståndarinnans eget, som är litet och beläget åt gården. En säng, en stol, ett bord och en byrå äro de enda möbler, som där ha sin plats, en blomkruka i fönstret och ett Kristushufvud i kopparstick på väggen de enda prydnader, som finnas. Till detta lilla rum förde hon mig, sedan jag besett »Hemmet», och det var medan vi

sutto där framför skymningsbrasan, som hon berättade mig litet om sig själf.

Jag hade redan förut anat, att hon gått igenom mycket, lidit och kämpat hårdt. Hela hennes utseende vittnar ju därom. De stora själfulla ögonen, som behärska det i och för sig icke vackra ansiktet, ha en sträng, nästan skarp blick. Kring munnen ligger ett drag af tillkämpad kraft och den höga, af slätt uppstruket mörkt hår inramade pannan är trots hennes tjugofyra år fåråd af djupa veck mellan ögonbrynen. Mot hennes friska hy och runda kinder göra dessa veck ett pinsamt intryck, de tala om genomvakade nätter, själsstrider, försakelse, tvifvel — —

Och det måste ju i sanning vara bra sorgliga erfarenheter, som skola kunna förmå en så ung kvinna att ägna sig åt det svåraste af alla barmhärtighetsverk, det att söka rädda sådana unga flickor, som dukat under för frestelsen samt lefva i synd och elände. Hon säger, att hon *måste* ägna sig åt dessa stackars varelser, lika mycket för sin egen skull som för deras, att hon *måste* verka för sedligheten, ty den är det första, det enda medlet till mänsklighetens förädling och förbättring.

När hon talar om sedlighetsfrågan, blir hon ofta varm, men aldrig ifrig; hon talar klokt men på samma gång anspråkslöst, söker icke öfvertyga någon om att hennes åsikter äro de bästa, förklarar och berättar endast. Man märker, att hon läst mycket, tänkt ännu mer och framför allt, att hon upplefvat mycket. Men när hon talar om sig själf, sker det med en skygghet och en förbehållsamhet, som gör henne ordknapp och torr.

Då hon för mig skildrade sitt lifs händelser, gjorde hon det icke i ett sammanhang — hon talade egentligen mest om »Hemmet» — och hon häntydde på sina genomgångna själsstrider på ett sätt, som förbjöd hvarje fråga annat än om rent yttre förhållanden.

Till sitt trettonde år bodde hon på landet, i Sydsjælland, där hennes far var köpman i goda omständigheter. Hon var glad och sorglös och lefde ett härligt friluftslif under lyckliga förhållanden, oerfaren, obunden och fri som fågeln i skog. Men så förlorade hennes far plötsligt genom andras bedrägerier allt hvad han ägde.

Till en början kunde hon icke förstå hvad detta innebar, men då hon fick veta, att hon skulle bli tvungen att lämna landet och flytta till Köpenhamn, fattade hon hela vidden af olyckan och blef alldeles förtviflad. Från den stunden var hon icke längre något barn — sade hon.

De personer, som bedragit hennes far hade just varit föremål för hennes kärlek och beundran och därför blef hon dubbelt grymt besviken i sin tro på det goda. Hon lät mig förstå, att hon fått en inblick i förhållanden så mörka, fått höra talas om handlingar så usla, om en falskhet så stor, att hon blef utom sig af fasa och smärta. Hela hennes barnatro vacklade. Hon frågade sig huru en god och rättvis Gud kunde tillåta den ena människan att göra den andra olycklig. Hon grubblade öfver hvarför det skulle få finnas så elaka och syndiga varelser i världen, hon längtade att förbättra dem, men sönderslets af tvifvel på sig själf.

Genom dessa och äfven andra inre strider, om hvilka hon endast sade att de voro fasansfullt svåra, utvecklades hon hastigt och kom helt och hållet in på religiösa frågor.

Den stora omkastning hela hennes lif undergick genom flyttningen till Köpenhamn, bidrog naturligtvis också till att förändra henne. Största delen af dagen lämnad åt sig själf, ströfvade hon omkring på gatorna i hufvudstaden och tillbragte sin mesta tid i kyrkor och bönelokaler. Slutligen kom hon att gå in i Frälsningsarmén, hvars gudstjänst gjort ett starkt intryck på henne.

Om sitt lif, under de år hon tillhörde armén, berättade hon mycket litet. Till en början var det endast det religiösa lifvet, frälsningens underbara makt, de offentliga vittnesbörderna och arbetet på att vinna förtappade själar, som fängslade henne. Men ju längre hon var medlem af armén, ju djupare inblick hon fick i dess vidtomfattande verksamhet, dess mer intresserad blef hon af dess stora sociala betydelse. Hon for till London för att i själfva hufvudkvarteret studera arméns arbete, hon tog kännedom om alla dess inrättningar och sträfvanen samt fick dervid se det rysligaste elände. Ibland när hon var vittne till de rääste scener eller fick höra bekännelser om de förfärligaste synder, hvilkas tillvaro hon aldrig anat, kunde hon icke fatta, att hvad hon såg och hörde var verklighet. Det föreföll henne allt sammans som en ohygglig dröm.

Men under denna tid, då hvar dag medförde nya förskräckliga erfarenheter, hvar timme ny ångest och fasa, föregick i hennes eget inre en stor förändring, som tvingade henne att lemna Frälsningsarmén. Icke för att hon på något sätt underskattade arméns betydelse eller ville nedsätta dess verksamhet — hvilken hon flera gånger förklarade vara storartad — endast emedan hennes eget samvete förbjöd henne det, kunde hon ej längre vara dess medlem. »Jag vaknade upp ur en stor villfarelse», sade hon.

Kanske blef det henne vid åsynen af allt detta förfärliga elände i Londons East End omöjligt att längre hoppas på frälsningens kraft, kanske kunde hon icke tro på dessa syndares omvändelse, hvilka ena dagen dvaldes i de rysligaste laster och andra dagen ropade: »Jag är frälst!» Hon förklarade icke närmare sina förändrade åsikter, men så mycket lät hon mig förstå, att hur stort värde hon än sätter på Frälsningsarmén, anser hon den likväl för trång och för ensidig för begåfvade personer.

Hon kom tillbaka till Köpenhamn starkt genomträngd af medvetandet om hvars och ens plikt att i sin mån bidra till mänsklighetens förbättrande. Och öfvertygad om att man genom arbete för sedligheten bäst uträttar något för detta mål, beslöt hon att försöka inrätta ett hem för fallna kvinnor. Men hon ville icke ha ett hem, där det predikades, hon ville att det skulle vara en lugn tillflyktsort, där de kunde trifvas, ha det varmt och godt, få lära sig arbeta, men äfven få roa sig litet.

Tillsammans med en annan ung flicka, lärarinna liksom hon själf — ty hon måste nu genom att gifva lektioner i engelska och andra ämnen förtjäna sitt uppehälle — stod hon sent om kvällarna utanför variétéer, danslokaler och förlusteställen af sämsta slag för att finna de arma stackare hon ville hjälpa. Men dessa voro vanligen i en allt för upprymd sinnesstämning för att vilja höra på allvarligt tal, många voro fräcka och oförskämda, andra äfven druckna. Af omkring hundra, som inbjödos till hemmet, kommo fyra eller fem.

Nu togo de båda väninnorna sig för att gå omkring i de uslaste kvarteren. De besökte boningar, där ett namnlöst elände rådde, gåfvo på många ställen penningar och hjälp, men hur de talade och öfvertalade, hörsammade ingen deras vänliga inbjudning till hemmet. Då satte de sig i förbindelse med en folkskolelärarinna, en varmhjärtad kvinna, som gjort sträfvan för sedlighetssaken till sin lifsuppgift. Af henne fingo de adresser och anvisningar och med henne till hjälp, började de äntligen sitt arbete, smått, men säkert.

Så kom »Hemmet» till stånd, det är nu två år sedan. För närvarande vistas där 8 flickor mellan 14 och 18 år, de sysselsättas med hushållsgöromål, sömnad och läsning. Med tiden är det meningen att inrätta en ordnad hushållsskola, men ännu har man för små medel att förfoga öfver. Hela »Hemmet» är, tror jag, beroende af några enskilda personers offervillighet, föreståndarinnan själf har — som hon säger — endast sitt intresse och sitt arbete att understödja det med. Hennes högsta önskan är att kunna flytta det till landet,

där flickorna kunna få sysselsätta sig med jordarbete, hvilket enligt hennes utsago, lär vara både uppfostrande och hälsosamt, särskildt för moraliskt fallna kvinnor.

Med hemmet är nu förenad en aftonskola, där, utom de fasta eleverna, omkring 50 andra flickor undervisas. Lektionerna söker man göra så lättfattliga och roande som möjligt. En afton läses det högt, två gånger i veckan är det syskola och en gång sångöfningar, i hvilka eleverna äro förtjusta att få deltaga. Och en gång i veckan är det barnbjudning. Småttingar mellan 7 och 12 år från de uslaste, råaste hem, flickornas bekanta och andra, som påträffas i gränder och kyffen, inbjudas för att någon gång få ett litet nöje, litet varm mat och omvårdnad. Många af dem äro så fulla af smuts och ohyra, att de först måste badas. Sedan få de leka, sjunga, se på tafvelböcker och höra sagor.

Det är hemmets flickor, som få bada och sköta dem, leka med dem och lära dem sjunga. Och det lär vara riktigt rörande att se, hur kärleksfulla de kunna vara mot dessa små vanvårdade stackare. »Vet ni», sade föreståndarinnan, »jag tror att af undervisningen i 'Hemmet' äro dessa lektioner i människokärlek de, som göra nästan mest godt».

Uttrycket i hennes ögon blef ljusare och hon blef lifvig och meddelsam, när hon icke längre talade om sig själf.

Till sist blef hon nästan förtrolig. »Jag måste berätta för er», sade hon, »att min väninna och jag härom dagen togo oss en liten fosterdotter. Det är en liten unge på fyra år, som lefde under de sorgligaste förhållanden. Hennes mor drack och hade ingen ordentlig bostad. Än sof hon med den lilla i en portgång, än i en källare eller ett magasin. Hela dagen gick hon omkring och tiggde, men det hon fick ihop, söp hon upp. Om hon kunnat skaffa sig något arbete, hade hon icke vetat hvar hon skulle göra af flickan, ty hon ville på inga villkor lämna henne till ett barnhem. Barnhemmen äro alla fattigas förskräckelse, det är beklagligt men sannt. När vi erbjödo oss att taga barnet, trodde den stackars modren oss ej, men vi gafvo henne vår adress och sade, att hon kunde komma med flickan, när hon ville. Sent på kvällen kom hon verkligen, hon var halffull, men grät och kysste barnet upprepade gånger till afsked. Den lilla var insvept i några trasor så smutsiga, att de förpestade rummet och vi måste bränna upp dem. Hela hennes kropp var så smutsig och full af sår, att jag aldrig sett något dylikt. Hon riktigt njöt af att bli badad och skött och när vi till sist lade henne i en god, ren

säng, skrek hon högt af förtjusning. Hon var ett riktigt vackert litet barn, när hon blef ren, och så älsklig och näpen. Tänk er min öfverraskning, när hon, då jag frågade om hon visste hvad det ville säga att bedja en bön, genast knäppte ihop sina små händer och läste fadervår. Jag har aldrig hört det läsas så rörande vackert. Och när det var gjordt, räckte hon mig och min väninna hvar sin hand, såg på oss med en allvarlig blick och sade: 'tack för i dag!' Sedan lade hon sig ned och somnade strax. Vet ni, vi sutto en lång stund och bara sågo på henne, hon hade tagit våra hjärtan med storm, den lilla rara ungen! Det är bestämdt godt gry i henne, vi hoppas kunna göra en bra människa af henne och ämma behålla henne hos oss, tills hon blir stor nog att försörja sig själf. Det är ljufligt att ha ett litet barn hos sig, det ersätter mycket, ty hur det är, känner man ibland behof af någon att älska, jag menar någon, som kan göra det litet ljust omkring en och inom en».

* * *

Hon tystnade. Det var skumt i rummet, så att jag icke kunde se uttrycket i hennes ansikte, men hennes röst hade fått en vek klang och det föreföll mig, som darrade den en smula vid de sista orden.

I nästa ögonblick reste hon sig och tände lampan. Som hon stod där, liten, men kraftigt byggd, i sin mörka, kväkarlikt enkla dräkt, med hufvudet nästan trotsigt upplyftadt, munnen hårdt tillsluten, pannan fårad och ögonen strängt fästa på ljuslågan, låg det öfver hennes person en själförsakelsens och själfbehärskningens anda, som hos mig väckte på en gång deltagande och vördnad.

Hon har sagt, att hon känner sig lycklig i sin verksamhet. Och jag vill tro henne. Det mål, hon satt sig före, är ju tillräckligt stort för att skänka ett lif ljus och innehåll och att skingra de skuggor, som sorgliga erfarenheter och genomgångna strider kastat öfver det förfutna. Så skall hon, det är mitt fasta hopp, en gång få det fullt ljust omkring och inom sig.

Gerda Meyerson.

Litteratur.

Säfve, Kurt & C:o. Berättelse af *Rust Roest*.

Detta Rust Roests senaste arbete, en nutidsskildring ur Göteborgs köpmannavärld, utmärker sig för samma lif och friskhet i teckningen, samma lediga stil och lifliga dialog, som kännetecknat de föregående alstren af denna värderade förf:s penna. Senast i »Rika flickor» märktes att denna penna kunde vara ett ganska skarpt gissel — där så behöfdes. I *Säfve, Kurt & C:o* är detta intryck ännu tydligare; det är fåfängan, lyxbegäret och småaktigheten, som få sin välförtjänta upptuktelse. Rust Roests böcker kunna icke egentligen räknas till tendenslitteraturen, d. v. s. tendensen står åtminstone icke utpekad med ett obs! — Men liksom hvarje företeelse i verkliga lifvet har sin tendens, sina lärdomar, som med naturnödvändighet tvingar sig på oss, så ha de diktade händelserna *sin* tendens, och Säfve, Kurt & C:o kan således betraktas som en moralläxa så god som någon.

Skildringen af det gamla Säfveska köpmannahemmet med dess enkla seder gör ett godt och varmt intryck. Det fånglar en som ett gammalt barndomsminne, så att man nästan motvilligt flyttar sig in i nutiden, i *unge Säfves* luxiösa hem, som den ståtliga fru Eleonore arrangerat efter »nutidens fordringar». Fru Eleonore är tagen på kornet, hon är en af dessa öfverlägsna andar, som alltid är »sig selv nokk», som tager sin egen ofelbarhet som en fait accompli, och — som det vanligtvis går — får alla andra att äfven tro på den — eller åtminstone låtsas så. Mannen, Konrad Säfve, är af ett vekt, kontemplativt skaplynne, faderns konstnärnatur, som hade så svårt att förena sig med affärsbestyren, har gått i arf till sonen. Och unge Säfves motvilja för kontorslifvet är kanske ännu mera utpräglad än den gamles. Men då äldste sonen, Karl Henrik, som var bestämd att en gång intaga faderns plats i firman, omkom på en segeltur, måste Konrad, fast med svidande hjärta, afbryta sina akademiska studier och intaga broderns plats på kontoret.

Eleonore, dotter till en fattig tjänsteman med många barn, hade i hemlighet varit förlofvad med Karl Henrik. Efter dennes död blef Wilhelm Kurt hennes mest gynnade tillbedjare, men då hans blyghet hindrade honom att förklara sina känslor, förekom han af Konrad. Kurts beundran för Eleonore fortfor oförminskad äfven sedan hon

blifvit kompanjonens hustru. I elfva år hade hon varit hans ledande försyn vid alla viktigare tillfällen i lifvet, gjort upp menun vid hans middagar, ordnat våningen och anskaffat hushållerskor. Därför kännes det också för Eleonore som en personlig förolämpning, när Kurt, henne ovetande, går och förlofvar sig med en ung målarinna, Vanda Lindau. Och än värre blir det, då fru Vanda själf med sin friare uppfattning af lifvet och dess förhållanden, sina vidare vyer, som sträcka sig en bit utom Kungspörsavenyn och Hasselbladska ängen, uppträder på scenen. Genialisk, varmhjärtad och okonstlad, passar hon icke in i ramen Säfve, Kurt & C:o och slår »societeten» med häpnad. Hon går på första visit i ylleklädning och pelsmössa, inrättar sin salong — som fru Eleonore haft så mycken möda att ordna efter »brukets strängaste fordringar» — till atelier och bjuder på middag med endast fyra rätter mat! När därtill kommer, att hon röker cigarrett och håller tal är hon ohjälpligt dömd. (I parentes sagdt, har läsaren, i likhet med göteborgsfruarna, ej så alldeles lätt att förstå sig på finessen i ett konstnärsgemüth, som ej vet något bättre sätt än detta att ge sig ett uttryck). Den enda hon i den främmande omgifningen känner frändskap med är Konrad Säfve. Och all den instängda längtan efter sympati, som gömmes i hans konstnärsnatur, så föga i harmoni med de förhållanden, hvori han tvingats in, drager honom till Vanda. Hans hustru är salongsdam och husmor, kläder sig korrekt, ger korrekta middagar, och från källrarna till skorstenarna på det solida Säfveska huset är allt korrekt. Hon skulle hellre dött än tålt den skammen att smutskläderna i de sex lårarna på vinden icke varit ordentligt klassificerade. Sådana gömslen i hennes hem som mänskliga hjärtan och själar, dem kunna däremot rost och mal saklöst förtära, utan att fru Eleonore har därom en aning.

Wilhelm Kurt är en enkel, redbar man, en smula trög till sitt väsende, men godhjärtad och trofast. Vanda märker snart att hennes val af make varit ett misstag. Någon andlig gemenskap finnes icke dem emellan. »Det var hans kärlek till henne hon älskat, icke honom själf» — den gamla vanliga historien, ehuru man tycker att en så kritisk natur som Vandas icke så lätt skulle låtit narra sig af den smickrade egenkärleken.

Så snart Vanda blir medveten om sin böjelse för Konrad, drar hon sig tillbaka. Och efter en förklaring dem emellan, då hon nekar att tillhöra honom, beslutar hon sig för att resa sin väg. Hennes öppna, ärliga sinne kan icke finna sig i oklara förhållanden, och då hon ber sin man att få resa bort på någon tid, yppar hon för honom

anledningen. Det manliga sätt hvarpå Wilhelm upptager hennes be-
kännelse gör på Vanda ett starkt intryck och låter en förhoppnings-
full läsare ana, att mannens kärlek till slut skall segra.

Vanda karakteriserade sig själf såsom »en stämmingsmänniska
med kritik». Man kan gratulera Kurt till att det endast är stäm-
ning och icke kritik som behärska henne, när han håller sitt vältä-
liga föredrag öfver Göteborgs uppblomstring och handelns betydelse
för densamma — *omedelbart efter hustruns beklännelse att hon älskar
en annan man(!)* Men läsaren däremot må det vara förlåtet om han
drar på smilbandet åt detta malplacerade oratoriska kraftprof.

En mindre god psykolog än Rust Roest skulle kanske känt sig
frestad att låta litet idealiskt skimmer falla öfver »hjälden», men hon
tecknar honom med skoningslös konsekvens. Hans veka natur, som
icke var »born to opposition», lämnar honom motståndslös under lidel-
sen, gör honom feg och självvisk gent emot Vanda; *han* vill ingenting
offra, men fordrar allt af henne. Man är icke ostraffad född och
uppfödd i traditioner — Säfve, Kurt & C:os anseende — och man
lefver icke tolf år i äktenskap med en fru Eleonore utan att karak-
teren får sina märken.

Eleonores syster Clara och dennas man, grosshandlaren Mazère
— »han som alltid gick på styltor» — äro ett par ypperliga bifigu-
rer, hvartill icke bör ha fattats modeller. Fru Clara, kokett, fåfång
och lättsinnig, ljuger, bedrager, sätter sig i skuld till höger och ven-
ster, allt med den älskvärdaste nonchalance. Då korthuset, familjen
Mazère bebor, en vacker dag ramlar öfver ända, bär Clara olyckan
»storartadt» — »alla människor göra ju konkurs nu». Det är endast
syster Eleonores förebråelser, som äro svåra att svälja — »Eleonore
är värre än tjuöu konkurser». En underhandling mellan fru Clara
och hennes kappfournissör är rent af vidrig. Fru Juel-Hansen be-
skrifver en liknande scen i Thérèse Kjerrulf — och vi få väl tro på
historiens möjlighet hur osannolik den än förefaller. — Att de »fina»
damerna glömma att betala sina barns lektioner och låta de stackars
fattiga lärarinnorna arbeta för intet, är nog ingen ovanlig företeelse;
och vi hoppas innerligt att författarinnans påpekande af förhållandet
må väcka till besinning ett och annat slumrande samvete, som möjli-
gen kan väckas.

Det är ett i det hela godt arbete Rust Roest med detta lagt till
sina föregående, om det än ej äger något vidare djup eller större origi-
nalityt. Hvad man särskildt värderar i hennes författarskap är det
enkla, naturliga framställningssättet utan affektation och sentimenta-

litet — detta surrogat för djupare känslor. Hon är i allmänhet sparsam med känsloutbrott. Hon har en helt nykter syn på lifvet och vågar sig ej in på de stora känslodjupen. Den värld, som rör sig på ytan är emellertid tillräckligt brokig och tillräckligt intressant för att göra den väl förtjänt af att uppmärksammas. Och det är denna porträttörens roll inom litteraturen, Rust Roest på ett ganska skickligt sätt vet att fylla.

F. Cbg.

* * *

»Spillror» och andra berättelser af *Cecilia Bååth-Holmberg*.

Efter den första berättelsen i sin senast utgifna novellsamling har fru Bååth-Holmberg gifvit sin bok namn. Må dock ingen tro, att det endast är »Spillror» från ett rikt författareförråd här bjudes läsaren. Tvärtom, få af den begåfvade författarinnans arbeten bära så helgjutetens stämpel som detta. Hvar och en af dessa »spillror» är utarbetad till ett gediget helt, och det hvilat en varm kolorit öfver dem alla, äfven om färgerna ej alltid gå i en ton af rosenrött eller himmelsblått.

Så får man i den första berättelsen ett mycket lefvande, om än sorgmodigt intryck af den förfallna prestgården därborta på den sandiga skånska slätten, där den stackars pastorskan framlever sin glädjetomma tillvaro på spillrorna af det förflutnas minnen. I »Passopp» utspelas en liten hundtragedi för våra ögon, så gripande som trots någon, och »Smedjan i skogen» ger en bild från »det Sverige som går», en liten nordisk landskapstafva i vemodig aftonbelysning. En gladare ton har förf. anslagit i »En bröllopsresa», historien om ett gammalt par, som bibehållit sinnet ungt och friskt midt upp i det dagliga lifvets slit och släp, och öfver skissen »Efter femton år», hvilat en hoppfullare morgonstämning. »En frihetsman» däremot är en nutidstafva af det mindre angenäma slaget, trots dess naturtrohet, och detsamma kan sägas om berättelsen »Minnesgod», en lifsbild af en osökt, gripande effekt. Och så följer »Själhög» med sin matta, dämpade färgton, historien om kullen, den forna afrättsplatsen, den mörka punkten på den solbelysta slätten med den glimmande hafsranden i söder, den kulle vid hvars »fot ej höres sång och glam», på »hvars topp dock sällsynta blommor frodas, blommor af en egenomligt blodröd färg — — — —»

Det är landskapsmålaren fru Holmberg är framför allt. Porträtten kunna kanske någon gång brista i lif och värme, genrebilderna

*

i kompositionens enhet, landskapen, naturbeskrifningarna bära alltid den verkliga artistens stämpel. I ingen af samlingens skisser framträder detta mer lefvande än i de resebilder, som utgöra arbetets senare del, och detta framför allt i den med titeln »Norr om Limfjorden» betecknade skissen. Det är med sydiskandinavens hela kärlek och beundran till de stora vidderna, till de från hvarje begränsning af skog och höjd fria horisonterna, fru Holmberg skildrar den egendomliga, enformiga och trista, men dock så intressanta naturen på Jutlands nordkust, och teckningen af konstnärsläget på Skagerns yttersta udde hör till det mest målande och färgrika vår litteratur inom denna genre på senaste år haft att uppvisa. Äfven från andra trakter, från Sachsiska Schweiz, skänker oss förf. lefvande bilder. Dem från »Ett skånskt fiskläge» äro Dagnys läsare väl bekanta.

Med ett ord, vi ägna en uppriktig beundran åt fru Holmbergs berättaretalang och önska på det lifligaste, att vår litteratur snart måtte riktas med fler »spillror» från den begåfvade förf. rika litterära skattkammare.

L. D—n.

* * *

Sju martyrer, berättelser från den husliga härden af *René*.

Det är att hoppas att ingen, som läser titeln på denna bok, fäster sig uteslutande vid ordet »martyrer», ty här är ingalunda fråga om några kristendomens blodsvittnen, sådana som exempelvis en Huss, en Savonarola. Långt därifrån! — här är det väl snarare läsaren som genomgår ett slags martyrium, ty det är onekligen ett lidande att genomläsa en bok på mer än 300 sidor, och under all den tid läsningen varar, nödgas befinna sig i så genomgående dåligt sällskap. Kanske uppskattas denna bok till sitt innehåll bäst på syateljéer eller i nutida jungfrukammare, men den spirituella och intelligent behandlingen söker otvifvelaktigt en annan läsekrets. Det är synd om det myckna goda, som här uppblandats med det myckna dåliga.

De sju berättelserna hafva alla en mycket olika prägel, men bakom dem alla söker man oftast förgäfvets efter något inlägg af en personlig öfvertygelse, af författarens eget jag. Läsaren möter blott en fotograf, som bakom sin kamera upptecknar sina bilder, hur de än te sig, men då dessa skola i bokform återgifvas erinras man om det kända uttrycket: »så jag målar, ty så roar mig att måla!»

Och så få vi alla dessa skildringar ur kvinnans lif, med alla

vedervärdiga detaljer, alla råa uttryck, alla cyniska anspelningar, — hela den mörka, den nedsläpande, den låga sidan af det alldagliga familjelifvet, — utan en tanke på en högre mening, utan ett djupare förstående, utan en försonande glimt af något annat än det, som dagens och stundens äflan sysslar med.

Alla berättelserna röra sig inom samhällets breda medellager, hvarken allmogens eller aristokratiens lif kommer annat än på afstånd inom författarens synvidd; men icke desto mindre stöter man ofta med en viss undran på en obekantskap med de vanliga företeelserna inom just den klass förf. vill skildra. Mona, hjältinnan i den första berättelsen, är dotter af en akademiskt bildad man, gift med en inom det allmänna framstående personlighet, men hur ouppfostrad är hon ej, till hvilken moralisk bankrutt kommer hon ej i det slutliga uppgörandet med mannen? En sådan kvinna, på en gång sinlig och kallt beräknande och i det hela mycket osympatisk, är inom sin klass lyckligtvis en abnormitet, ej en typ. I denna berättelse får man för öfrigt undantagsvis veta något om förf:s egna åsikter, ser skynten af en lidelsefull frihetsälskan och dess reagens mot frasliberala och katedersocialister; men öfver dessa vidtgående utsikter fällas snart åter hvardagslifvets prosaiska höljen. — Fabrikörsfrun i »Det värsta af allt», med alla sina pröfvande erfarenheter, väcker icke vårt deltagande, men påminner oss snarare om det gamla ordspråket: »tel maître, tel valet!» Matmödrar med sådana kastningar i lynne och behandlingssätt kunna icke räkna på andra tjänare än sådana, som med förf:s kraftuttryck betecknas såsom »patrask-jargon-pladdrande gardistflamnor», — och detta just emedan de icke känna och erkänna det ansvar hvartill en högre bildningsgrad förpliktar dem. De många och naturtroget återgifna scenerna från köksdepartementet äro visserligen ofta simpelt lustiga, men ännu oftare oblandadt vedervärdiga. — »Edens ve» är en skildring af moderskapets smärtor före och vid barnets födelse, som icke har någon som helst ursäkt att uppträda som en skönlitterär produkt och därför är absolut förkastlig. Man sparar ingen den mest intima detalj men den som vill få kunskap om sådant, må söka i handböcker för obstetrik, icke i novellsamlingar. I sitt bemödande att få fram fullt osminkad realism kommer författaren till sådana vidunderligheter som följande: »det fanns intet mänskligt däri, det var som af rasande tigrar, hvilka redos af djäflar rakt in i ett brinnande helvete», — en fras hvars vidriga råhet icke hos läsaren framkallar någon annan känsla än vämjelse.

Berättelserna äro sinsemellan af mycket olika innehåll. Roligast

är utan tvifvel, i trots af den bedröfliga titeln, »Ett krossadt hjärta». Här finner man utströdd med icke sparsam hand den isynnerhet hos kvinliga författare sällsynta och kosteliga kryddan humor, och här framträda äfven prof på en tydlig dramatisk begåfning. Man hör och ser såväl personer som situationer, den dubiösa frisér-salongen och den korrekta juristen, den impulsiva doktorsfrun, den svartsjuka frisörskan och hennes man; det hela kunde bli en tacksam uppgift för goda skådespelare, en ypperlig fars med sin sensmoral i kandidats komiska slutreplik. — I den mera allvarligt hållna »En moder», har förf. gifvit sig in på ett område, där hon är vida mindre hemmastadd. Stämningen är tydligen icke hennes gebiet och hon lyckas icke skildra hvarken känslans eller naturens skiftningar så att intresset fångslas för det dolda spelet i alla lifvets underströmningar. Rättvisligen bör dock erkännas, att språket här sträfvar att sluta sig till innehållet, är värdigt, allvarligt, nästan högtidligt, utan spår af förf:s vanliga själfsvåld.

Inom tidningspressen har förf, att döma af bokhandelsannonsernas citater, fått röna det mest entusiastiska erkännande; tidskriftsrecensenterna hafva dock visat en mera kritisk hållning. Man må gilla eller klandra, skratta eller bedrövas åt Renés författarskap, likgiltig förblifver man icke inför en sådan företeelse. För den som skrifver så nästan uteslutande om och för kvinnor, borde framförallt uttalanden från kvinnorörelsens organ vara af vikt, och för denna rörelses målsmän vore det afgjordt en svår missräkning om icke en gång bland förkämparna för den sak de gjort till sin, skulle få räknas en så omiskänlig förmåga som förf:s till »Sju martyrer». På de realismens och naturalismens områden, där sanningskrafvet vill göra sig gällande på skönhetskänslans och idealismens bekostnad, där har förf. att täfla med många tidigare, större förmågor. Men hvarför slå in på en väg som icke visar sig föra till något annat mål än det negativa nedrifvandets, där det ädla och höga kastas ned i gruset jämte det osanna och förkonstlade? Hvarför icke använda sin begåfning vid det positiva nybyggandet, i framåtskridandets leder? Där är utrymme tillräckligt, och där hoppas vi nästa gång få hälsa René välkommen.

L. N.

Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.

Ett allmänt möte med Förbundets medlemmar var utlyst till fredagen den 15 febr. för att behandla frågan om firande af Förbundets 10-åriga tillvaro, Till ordförande för mötet valdes riksantikvariern Hildebrand, som framhöll att Förbundet nu i 10 år med framgång kunde sägas hafva arbetat för det mål det skrifvit på sin fana. Inom styrelsen hade den åsikten gjort sig gällande, att en festskrift borde utgifvas, dels för att hugfästa minnet af Förbundets stiftande, dels för att hos allmänheten, hvaraf en stor del fortfarande vore okunnig om Förbundets uppgifter, sprida kännedom om hvad Förbundet under dessa 10 år uträttat i kvinnofrågans tjänst. Förbundets ordinarie tillgångar medgåfvo emellertid icke bekostandet af en dylik skrift och man hade därför, i enlighet med stadgarna, sammankallat förbundsmedlemmarna för att förelägga dem frågan om de tillåte att den för festskriften erforderliga summan togs från Förbundets fonder. Mötet beslöt enhälligt att anslå ett belopp af 700 kr. för utgifvande af festskriften, och att ett eventuellt öfverskott på denna summa skulle användas till minskning af en vid 1891 års bokslut uppvisad brist, som oaktadt årligen verkställda smärre afskrifningar icke ännu lyckats blifva slutamorterad.

*

Ett stipendium å 90 kr., afsedt för kvinna, som vill ägna sig åt trädgårdsmästareyrket, finnes till ansökan ledigt. Kursen kan genomgås vid Norrvikens trädgårdsskola. Ansökningar, åtföljda af skol-, frejde- och prestbetyg, böra vara till Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, insända före den 1 april innevarande år.

Från skilda håll.

Sverige. *Ett kvinligt rösträttsmöte* hölls den 11 februari i Arbetareföreningens stora sal, hvilket var talrikt besökt af kvinnor ur skilda samhällsklasser. På uppdrag af Allmänna kvinnoföreningen, som anordnat mötet, höll fru Bugge-Wicksell inledningsföredraget, hvilket hon började med en kritik öfver de nya tullsatserna, som ökade hushållskostnaderna och därigenom mest direkt drabbade arbetsklassens kvinnor. Detta borde uppmana kvinnorna att försöka själfva få ett ord med i laget vid lagstiftningen. Hittills hade dock brist på intresse för denna sak från kvinnornas sida och

känslan af, att »ingen stode bakom» rörelsen för kvinnas rösträtt, gjort, att Allmänna rösträttsföreningen ej upptagit densamma på sitt program. Talarinnan uppmanade kvinnorna att visa, det de verkligen kände behof af rösträttens utsträckande, genom att deltaga i rösträttsagitationen och slutade med dessa ord: »Jag anser, att den allmänna rösträtten bör omfatta äfven kvinnan».

Flere talarinnor uppträdde därpå. En påstod, att rösträttsrörelsen ej hade ringaste understöd att vänta af den bildade kvinnan, utan skulle någon härvid uträtta något vore det arbetskvinnan. Härpå replikerades med frågan, om det vore i sin ordning att kasta äfven denna börda på den förut utsläpade arbeterskans axlar. En mörk tafia af arbetskvinnans ställning och villkor upprullades, hvilken kulminerade i det påståendet, att af männen vore ingen hjälp att vänta, då de blott tänkte på sig själfva.

Häremot uppträdde en arbeterska, som förklarade sig tillhöra socialdemokraterna, med den invändningen, att det vore oklokt att, då man hade öfverklassen emot sig, dessutom uppträda fientligt mot männen. Ej *mot* mannen, utan *jämte* honom i striden för allmän rösträtt borde kvinnan uppträda.

Sedan ännu några talare uppträdt i ungefärligen samma anda, enade sig mötet om beslutet att ingå till rösträttsvännerna med en anhållan att få deltaga i organisationen, med det villkor att rösträttsvännerna skulle på sitt program äfven upptaga kvinnans rösträtt.

*

Sällskapet Nya Idun firade den 7 sistlidne februari 10:de årsdagen af sin stiftelse med en storartad fest i Hôtel Continentals stora festvåning, hvarvid sällskapet hade tillfälle att på ett glänsande sätt visa hvilka förmågor inom olika konstriktningar, dess medlemmar representera. Vi återkomma framdeles till en något utförligare redogörelse för det lifaktiga sällskapets historia under de gångna åren.

*

Vid statens järnvägar anställda kvinnor äro för närvarande 60. Af dessa äro 32 ordinarie kontorsskrifvare, 5 ordinarie kontorsbiträden, 23 tjänstgöra som extra ord. kontorsskrifvare och biträden. — För anställning som kontorsbiträde fordras lägre skolbetyg och erhålles lägre lön, ehuru biträdena i allmänhet sköta samma göromål som kontorsskrifvarne. — Utom dessa tjänster må det här tilläggas, att omkring 700 kvinnor bestrida bevakning af grindar och vägöfvergångar (s. k. grindvakter).

*

Klockare- och kantorstjänster innehafvas för närvarande i Sverige af 15 kvinnor. Den första kvinliga organist med offentlig befattning är den framstående kompositören fröken Elfrida Andréé, som år 1867 utnämndes till organist i Gustavii domkyrkas församling i Göteborg.

Kristine församling, Fattighuskyrkoförsamlingen och Domkyrkoförsamlingens Annex, alla i Göteborg, hafva likaledes kvinliga organister. Stockholm räknar sådana i Djurgårdens, Evangeliska Brödrarförsamlingens och Sabbatsbergs församlingskyrkor. Öfriga kvinliga klockare och organister komma på landsorten.

*

Kvinliga studenter vid Upsala universitet äro vid innevarande termin 23, bland hvilka 11 tillhöra Stöckholms nation. Bland dessa 23 finnas 1 fil. och jur. kand., 1 med kand. och 4 fil. kandidater.

*

Upsala kvinliga studentförening höll den 20 februari sitt första sammanträde för året hvarvid fil. kand. fröken Sigrid Björklund valdes till vice ordf. efter fil. kand. fru E. Hammarsköld, som afsagt sig uppdraget. Den öfriga styrelsen utgöres af fil. kand. fröken Lydia Wahlström, ordförande, och fröken Ellen Lindhult, sekreterare. Föredrag hölls af fröken Björklund om Hôtel Ramboulett.

*

För utbildande af kvinliga trädgårdsskötare finnes som bekant hos oss blott en läroanstalt, direktör Abelins trädgårdsskola vid Norrviken, belägen icke långt från Åby station på södra stambanan. Skolan, som började våren 1891 och synes vara stadd i god utveckling, meddelar undervisning i frukt-, grönsaks- och blomsterodling och allt som till nutidens trädgårdsskötsel hörer. För närvarande undervisas där, utom de manliga, 3 kvinliga elever, hvarförutom 2 äro anmälda att börja längre fram på våren. Afgiften för en 6 månaders kurs är 125 kr., då kost fås på stället. För den högre utbildningen är en ett-årig och en två-årig kurs anordnad, den förra fordrande 500 kr. i afgift, den senare 850 kr., hel inackordering inbegripen. Skolan har af landstingen i Östergötland, Upland och Nerike uppmuntrats med anslag åt kvinliga elever.

*

Vid svenska trädgårdsodlareförbundets sammanträde den 23 sistlidne februari förekom bland öfriga diskussionsämnen äfven följande: »finnas inom trädgårdsyrket några oförsökta åtgärder att mera än hittills lära den svenska kvinnan att använda grönsaker — och i så fall hvilka?»

Om denna fråga uppstod ett lifligt meningsutbyte i hvilket äfven medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundets komité för ordnande af trädgårdskurser för kvinnor, togo del. För att sammanfatta de olika åsikterna och söka åstadkomma ett praktiskt resultat, beslöts tillsättandet af en särskild komité, till hvilken valen skulle ske vid nästa månadmöte.

Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendier

för kvinliga medicine studerande.

Tvänne stipendier utdelas för innevarande år, ett å kronor Fem hundra och ett å kronor Fyra hundra.

Kompetent sökande är kvinna, som aflagt mediko-filosofisk eller medicine kandidatexamen.

Ansökningar skola före den 1 nästkommande April insändas till Styrelsen för förvaltning af Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefonder, Stockholm, 54 Drottninggatan, samt åtföljas af betyg öfver aflagda kunskaps- och examensprof samt präst- och läkarebetyg, ägande sökande ingifva jämväl andra handlingar till stöd för ansökningen.

Af tilldeladt stipendium äger stipendiat lyfta å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå ena hälften den 31 Maj, andra hälften den 15 December.

Stockholm i Februari 1895.

*Styrelsen för förvaltning af
Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefonder.*

Fredrika-Bremer-Förbundets Jurist

lämnar åt kvinnor råd och upplysningar i
juridiska och ekonomiska angelägenheter.

Träffas å förbundets byrå

54 Drottninggatan, 1 tr.

Onsdagar och Lördagar kl. 10–11 f. m.

Tvätta med luft!

Nutidens mest sensationella o. praktiska uppfinning!

Pneumatiska handtvättmaskinen UNDINE.

Patenterad i alla länder.

Enklaste, bästa och billigaste tvättmaskin i världen.

Pris pr styck blott 6 kr.

Rengör tvätten förvånansvärdt lätt; skonar tvätten såsom ingen annan metod; undantränger blightsnabbt alla andra tvättmaskiner. Sparar arbete, sparar tid, sparar penningar!

Generalagentur för Sverige:

JOSEPH LEJA,

Kongl. Hofleverantör.

Underagenter antagas å alla platser.

Trädgårdskurser för kvinnor

äro anordnade vid *Norrvikens trädgårdar*, adr. **ÅBY.**

Närmare meddelas af Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, eller af Direktör R. Abelin, Norrvikens trädgårdar, **Åby.**

C. ROSÉNS ATELIER

Drottninggatan 10, 3 tr.

Telefon 58 16.

1:sta klassens Fotografi-affär!

Privat Sjukhem

60 Sturegatan, 1 tr., Stockholm.

Personer, som skola undergå operationer eller ligga under läkare-
behandling, emottagas i hel inackordering med erforderlig sjukvård.

WALBORG ULRICH,

Sjuksköterska.

Förfrågningar besvaras med omgående.

Bell telefon 404. I förbindelse med Riks- och Allm. telefon.

Referenser: D:r F. Netzler, 3 Sturegatan; D:r A. Kull, 26 Nybrohamnen;
D:r F. Kléberg, 11 b. Nybrogatan; D:r G. Hellström, 22 Hamngatan

Aktiebolaget Parasitocida

Desinfektions- och Mattrengöringsanstalt

Tel. 87 99. 101 Valhallavägen 101. Tel. 87 99.

Rengör mattor efter föregående desinfektion från damm
och smuts enligt ny metod;

Rengör möbler, säng- och gångkläder från mal och
andra parasiter;

Reder tagel och renar fjäder medelst nykonstruerade
maskiner.

*Pelsverk och mattor emottagas till konservering
emot mal.*

Hämtning och hemsändning inom Stockholm
kostnadsfritt.

Kontor: Drottninggatan 23, 2 tr. upp.

Allm. Telefon 73 73.

MACK'S

Dubbel-Stärkelse

Det beqvämaste och snabbaste sättet att med ringa möda stärka *kragar, manchetter* o. d. så att de få utseende af nya är att uteslutande använda Mack's Dubbel-Stärkelse. Hvarje försök leder till fortsatt bruk. Fås öfverallt. Uppfinnare och ende fabrikant H. Mack, Ulm v. D.

Ett säkert medel att stärka kragar, manchetter o. d. så att de blifva som nya. På grund af de stegrade fordringar man i våra dagar ställer på linne med afseende på styfnad och glans, har man mångfaldiga gånger sökt förbättra den enkla risstärkelsen genom att uppblanda densamma med borax, gummi, vax etc.; dock lyckas detta endast genom öfning och erfarenhet i tillblandningssättet. Härtill kommer att mången husmoder, oaktadt ihärdiga bemödanden, känner sig besviken och längtar efter ett bättre och säkrare sätt. — Detta sätt finner man blott genom begagnandet af **Mack's Dubbelstärkelse**, ett absolut tillförlitligt och fullkomligt tillredt stärkelsemedel, hvilket innehåller alla nödiga beståndsdelar i välafvägd proportioner, äfven sådana som framkalla en glänsande yta. Genom detta medel kunna kragar, manchetter o. d. stärkas så väl att de blifva som nya. Användandet af denna stärkelse är ytterst enkelt.

Fysiologiska skodon

för damer, herrar och barn

tillverkas hos undertecknad till moderata priser.

Personer, som hafva ömtåliga eller förstörda fötter, kunna hos mig få skodon, som passa väl och äro bekväma att gå med.

C. NILSSON, Drottninggatan 100.

Allm. T. 5532

Allm. T. 5532

Läderplastik.

Alla slags verktyg för läderplastik säljas billigast hos

PER FROM, Stockholm.

54 Mästersamuelsgatan 54.

OBS.! Saxar, knifvar och skridskor slipas.

Akta COLLODIN.

Tillförlitligaste

och af Tusentals

personer

bepröfvadt medel

mot liktornar, vårtor, hudhårdnad

och nagelträng.

Obs. alltid denna inregistrerade etikett som garanti för varans äkthet.

INTYG.

Undertecknade, som användt Herr Axel Litströms Colloidin mot liktornar och kylknölar, ha funnit medlet fullt motsvara sitt ändamål, och kunna det därför hos enhver till det bästa rekommendera. Ämål den 3 maj 1886.

I. G. Geijer. A. Ljungberg, Rådman.

Undertecknad, som varit besvärad af en mängd vårtor, har genom användandet af Colloidin från Apotekaren Herr Axel Litström i Falun, blifvit från dem helt och hållet befriad; hvarföre jag omnämnda medel hos enhver till det bästa rekommendera.

Motala & Nykyrke d. 27 aug. 1886. August Axén, Handlande.

Säljes hos Parfym- och Bokhandlare i flaskor å 60 öre och 1 krona.

Franke mot 1 kr. 20 öre.

AXEL LITSTRÖM, Falun.

Sparsamma Fruar! Ull och Stickylle emottages till spånad af all slags garn, väfnad af tyger för såväl hand som maskin, Schalar, Filtar, Plaids, Doffel, Kläden till herrkostymer m. m. **OBS!** Gardiner i fornordiska färger och mönster väfvas af såväl rent ullgarn som tråsgarn. Mattor väfvas. All slags färgning och kemisk tvätt, beredning och prässning verkställles. Profvyer och prisuppgifter på begäran. Gods afhämtas afgiftsritt från hemmen, ångbåt och järnvägsstation. Goda varor! Billigaste priser! Reel behandling! **HIL DUR ANDERSSON,** Rikstel. 163. Allm. Telefon 76 53. **12 Hötorget 12, ingång från Örtorgsgatan. Stockholm**

Anmälan.

Dagny, som med 1895 börjar sin 10:de årgång, skall fortfarande hafva till hufvuduppgift att beakta alla företeelser inom samhällslifvet, som beröra kvinnans intressen och skall därjämte allt framgent följa den nyare litteraturen, särskildt sådana dess alster, hvilka behandla sociala och sedliga frågor. Tidskriften meddelar dessutom kortare berättelser, biografiska och historiska utkast, öfversikter m. m.

Dagny redigeras under år 1895 af fröken **Lotten Dahlgren** jämte en af **Fredrika-Bremer-Förbundet** utsedd **Redaktionskomité**, till hvilken, under Förbundets adress, alla meddelanden rörande tidskriften böra ställas. Fru **S. L—d Adlersparre** vill, när tid och krafter det tillåta, lämna ett och annat bidrag.

Dagny utkommer med åtta häften om två tryckark.

Priset för hel årgång blir fortfarande:

För medlemmar af Förbundet kr. 2,50.

För icke medlemmar » 4,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå till ett pris af 60 öre för enkelhäfte.

Barnängens Patenterade Mjölktvål.

(Patent nr 2290.)

Redan i äldsta tider var mjölken uppskattad som ett framstående toalettmiddel till hudens förskönande, och nutida mejerskors fina hy och vackra händer utgöra talande bevis på medlets förträfflighet.

Barnängens Mjölktvål är efter en patenterad metod direkt framsteld från naturlig mjölk, hvidan densamma ovilkorligen gör hyn och huden hvit, vacker och smidig, hvarom en och hvar kan öfvertyga sig genom någon tids daglig användning.

Obs.
Obs.

I följd af patentet kan ingen mer än vi framställa denna tvål.

Etiketterna (med björnstämpeln och Barnängens namn) äro inregistrerade.

Barnängens Tekniska Fabrik, H. Maj:t Konungens Hofleverantör, Stockholm.